

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

ОШ – Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка / Российская АН; Российский фонд культуры. Москва : АЗЪ, 1994.

СУМ – Словник української мови : в 11 т. Київ : Наукова думка, 1970–1980.

МАС – Словарь русского языка : в 4 т. / под ред. А. П. Евгеньевой. Москва: Русский язык, 1985–1988.

БАС – Словарь современного русского литературного языка : в 17 т. / Ленинград : Изд-во Академии наук СССР, 1950–1965.

CD – Collins English Dictionary. [Electronic resource] URL : <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english> (accessed on January 2, 2019). Title from the screen.

MWD – Merriam-Webster's Learner's Dictionary. [Electronic resource] URL : <http://www.learnersdictionary.com> (accessed on January 2, 2019). Title from the screen.

LD – The Longman Dictionary of Contemporary English [Electronic recourse] URL : <http://www.ldoceonline.com/> (accessed on January 2, 2019). Title from the screen.

REFERENCES

1. Rubenshtejn, S. L. (2002). *Osnovy obshchey psikhologii* [Basics of General Psychology]. Sankt-Peterburg.

2. Vainshtein, O. B. (2010). *Aromaty i zapahi v kulture* [Aromas and smells in the culture]. Moscow.

LEXICOGRAPHICAL REFERENCES

OSH – Ozhegov, S. I., Shvedova N. YU (1994). *Slovar russkogo yazyka* [Russian dictionary]. Moscow: Rossijskaya AN; Rossijskij fond kultury.

SUM – Slovnyk ukraïnskoi movy (1970-1980). [Dictionary of the Ukrainian language]. Kyiv : Naukova dumka.

MAS – Slovar russkogo yazyka. (1985–1988). V chetyrekh tomah / pod red. A. P. Evgen'evoj. [Russian dictionary]. Moscow: Russkij yazyk.

BAS – Slovar sovremennogo russkogo literaturnogo yazyka: V 17 t. (1950-1965). [Dictionary of modern Russian literary language:]. Moscow – Leningrad: Izd-vo Akademii nauk SSSR.

CD – Collins English Dictionary. Retrieved from <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english> (accessed on January 2, 2019) Title from the screen.

MWD – Merriam-Webster's Learner's Dictionary. Retrieved from <http://www.learnersdictionary.com> (accessed on January 2, 2019). Title from the screen.

LD – The Longman Dictionary of Contemporary English. Retrieved from <http://www.ldoceonline.com/> (accessed on January 2, 2019). Title from the screen.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Аліна Йодловська – аспірант кафедри української мови Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Наукові інтереси: лексикографія, лексична семантика, психолінгвістика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Alina Yodlovska – post-graduate student of the Ukrainian language department of the Lesia Ukrainka Eastern European National University.

Scientific interests: lexicography, lexical semantics, psycholinguistics.

УДК 811.111'42 (043.3)

**ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ В
АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ МОНОГРАФІЯХ
З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Ірина КОЗУБСЬКА (Київ, Україна)

e-mail: kozubskair@gmail.com

КОЗУБСЬКА Ірина. ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ МОНОГРАФІЯХ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Статтю присвячено дослідженню модальності англійськомовних монографій з інформаційних технологій, зокрема засобів її вираження у цих текстах. Встановлено, що для текстів англійськомовних монографій з інформаційних технологій характерними є об'єктивна та суб'єктивна модальності, що виражаються різноманітними засобами на лексичному, синтаксичному та текстовому рівнях.

Ключові слова: модальність, об'єктивна модальність, суб'єктивна модальність, модальні дієслова, монографія.

KOZUBSKA Iryna. MEANS OF EXPRESSING MODALITY IN ENGLISH-LANGUAGE MONOGRAPHS ON INFORMATION TECHNOLOGIES

The article deals with the modality of English-language monographs on Information Technologies, in particular means of its expressing in these texts. The scope of the study includes clarification of the concept of modality, representation of different classifications of this category, analysis of linguistic means of expressing modality in scientific monographs. For English-language monographs on Information Technologies subjective and objective modalities are characteristic. Objective modality expresses the relation of reported information to reality in terms of reality and irreality. Subjective modality is the expression of the author's attitude to the reported information (certainty/uncertainty, agreement/ disagreement, assessment). Both objective and subjective modality is manifested in the texts of scientific monographs on three main levels: lexical, syntactic, and textual. At lexical level there is a wide range of means of expressing modality in monographs. They include: modal verbs, modal words, forms of the verb, adverbs, constructions with adjectives. Among them the most common are modal verbs which are used for expressing different functions in monographs: can, will for

description of facts, phenomena, processes and their properties; may, could for choice and alternative; will, could, might for prediction and forecast; must for conclusions. At the syntactic level, modality in English-language monographs on Information Technologies is expressed mainly by the following means: Subjunctive Mood (including Conditionals) for expressing conditions and criteria of the reality of assumption, possibility, probability; insert phrases for expressing uncertainty, doubt; grammatical emphatic structures, such as inversion, for expressing absolute confidence in the presented information. Text modality manifests itself when the reader is able to make up his mind about the thematic field of the work. This perception is based not on the consideration of the qualities of individual speech units, but on the establishment of their functions within the whole text.

Key words: modality, objective modality, subjective modality, modal verbs, monograph.

Вивчення модальності в лінгвістиці має давню традицію, оскільки поняття модальності є одним з найскладніших і суперечливих понять, що має багато тлумачень та класифікацій. Особливо актуальною на сьогоденному етапі досліджень є модальність наукових текстів, яка обумовлена тим, що власне науковий текст являє собою складно побудовану форму комунікативного вираження відношення автора до досліджуваного об'єкта дійсності.

Лінгвістика пройшла довгий шлях в дослідженні модальності. Перше визначення модальності зустрічається в лінгвістичному словнику О.С. Ахманової, яка розглядає модальність як поняттєву категорію зі значенням відношення мовця до змісту висловлювання і відношення змісту висловлювання до дійсності, що виражається різними лексичними і граматичними засобами, такими як форма і спосіб, модальні дієслова, модальні слова та ін. [2, с. 237]. В подальшому явище модальності було колом інтересів таких вчених як Л.С. Бархударова, О.І. Беляєвої, В.В. Виноградова, Ш. Баллі, П. Верт, М. Грепл, Г. Маєрс, К. Хайланд, З. К. Долгополової, Г.О. Золотової, Ф.Р. Палмер, О.О. Зверєвої та ін. Ними схарактеризовано сутність модальності, виділено різні її види, описано основні засоби вираження в мові. Серед сучасних дослідників варто згадати К.В. Конєвську, яка досліджувала категорію модальності в англійській мові, С.С. Вауліну, яка розглядала авторську модальність як текстоутворюючу категорію, В.Н. Мещерякова, О.В. Пучкову, Л.В. Селєзньову, які приділяли увагу модальності тексту. Модальність наукового тексту досліджували І. В. Антіпов, Р.П. Мільруд, Н.О. Родіонова, Н.І. Христофорова та ін.

Незважаючи на посилений інтерес мовознавців до явища модальності та його дослідження в різних типах дискурсу, в цій сфері все ще залишаються питання, які не були предметом окремого дослідження, що й зумовлює їх актуальність. Одним із таких питань є модальність англійськомовних наукових монографій з інформаційних технологій та засоби її вираження в цих текстах.

Мета статті – дослідити засоби вираження модальності в англійськомовних монографіях з інформаційних технологій. Вказана мета обумовила необхідність вирішення таких **завдань**: уточнити поняття модальності та розглянути її класифікації; з'ясувати, які види модальності характерні для досліджуваних текстів; представити класифікацію засобів вираження модальності в текстах монографій; виявити особливості використання цих засобів.

Матеріалом дослідження є тексти англійськомовних монографій з інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з найважливіших прагматичних характеристик тексту є модальність. В даній статті модальність розглядається як «функціонально-семантична категорія, що виражає різні види відношення до дійсності, а також різні види суб'єктивної кваліфікації повідомлюваного» [10, с. 303].

Традиційно виділяють два види модальності: відношення повідомлюваного до дійсності – об'єктивна (зовнішня) модальність і відношення мовця до повідомлюваного – суб'єктивна (внутрішня) модальність. Ряд дослідників вважає, що існують різні типи модальності і навіть різні модальності. Так, М.В. Зайнуллін [6] називає наступні види модальності: модальність дійсності та недійсності, яка в свою чергу поділяється на дебітивну, потенційну, гіпотетичну, імперативну, інтенціональну та оптативну модальності; І.Р. Гальперін [5] виділяє шість основних типів текстової модальності: епістеміологічну, евіденціальну, емотивну, обумовлювальну, гіпотетичну, оцінну; Р.П. Мільруд, І.В. Антіпов [9] виділяють такі види модальності наукового тексту як епістемологічна, деонтологічна, гіпотетична, бажана модальність та декларативна.

У даному дослідженні ми проаналізуємо саме традиційні види модальності – об’єктивну і суб’єктивну – та засоби їх вираження у текстах англійськомовних монографій з інформаційних технологій.

Об’єктивна модальність є обов’язковою ознакою будь-якого висловлювання та однією з категорій, що формує предикативну одиницю – речення. Цей вид модальності виражає відношення повідомлюваного до дійсності у плані реальності та ірреальності. Головним засобом оформлення модальності в цій функції є категорія способу дієслова. Основними засобами вираження реальної об’єктивної модальності є часові форми дієслів дійсного способу. Ірреальні об’єктивні модальні значення виражаються формами умовного способу дієслів [4, с. 30].

Суб’єктивна модальність – це вираження ставлення особи мовця до висловлювання (впевненість/невпевненість, згода/незгода, оцінка). Вона є факультативною ознакою висловлювання, та її семантичний об’єм ширший від семантичного об’єму об’єктивної модальності. Мовними засобами цього виду модальності є порядок слів, інтонація, лексичні повтори, модальні слова і дієслова, вигуки, вставні слова і словосполучення, вставні речення [там само].

Існує думка, що для власне наукових текстів, до яких належить монографія, характерна лише об’єктивна модальність або фактуальна. Так, І.Р. Гальперін в праці, що стала основоположною для сучасного текстознавства, стверджує, що «модальність в наукових текстах можна визначити як нульову» (мова йде про суб’єктивну модальність) [5, с. 115]. Проте ми не погоджуємося з даним твердженням, оскільки в текстах монографій було знайдено чимало прикладів суб’єктивної модальності, що передають ставлення автора до висловлювання, виражають оцінку, вказують на згоду / незгоду з чужою точкою зору. Одним з таких прикладів є наступний уривок: *We must avoid the Android Fallacy. Robots, even sophisticated ones, are just machines. They will be no more than machines for the foreseeable future, and we should design our legislation accordingly. Falling into the trap of anthropomorphism will lead to contradictory situations, such as the one described above* [12, с. 20]. В даному уривку автор чітко висловлює своє негативне ставлення до Android Fallacy – ідеї про те, що роботи «як люди». Про це свідчать такі засоби вираження суб’єктивної модальності: 1) модальне дієслово **must**, яке в наукових текстах має значення необхідності, що заключається в обов’язковості або неминучості якихось процесів чи явищ, викликаних певними фактами об’єктивної дійсності; 2) вставне словосполучення **even sophisticated ones**; 3) підсилювальна лексема **just**; 4) модальне дієслово **should**, яке в даному контексті вживається у якості дискурсного обмежувача для вираження упевненості чи необхідності (замість **must**); 5) модальне дієслово **will**, яке в третьому реченні виконує функцію передбачення та прогнозування, а в останньому слугує для вираження причино-наслідкових відношень між дією та прогнозуванням можливості її здійснення. Використовуючи саме модальне дієслово **will** автор показує свою абсолютну впевненість в тому, що станеться.

Як об’єктивна, так і суб’єктивна модальність проявляється в текстах наукових монографій на трьох основних рівнях: лексичному, синтаксичному та текстовому. На лексичному рівні існує широкий спектр засобів вираження модальності в монографіях. До них належать:

1. Модальні дієслова (*must, can/could, may/might, should, have to, ought to, need*).

Для викладення фактів, опису явищ, процесів та їх властивостей використовуються модальні дієслова **can, will**: 1) *The system can be controlled by clever computer software or teleoperated by a remote human operator* [12, с. 6]; 2) *Spot-welding robots will continue to spot-weld even if there is no car chassis in front of them* [12, с. 7].

Вибір та альтернатива є важливою проблемою наукового дискурсу, так як вченому доводиться обирати між різними теоріями, можливими способами вирішення чи альтернативними варіантами. Для вираження вибору між двома чи кількома альтернативами використовуються модальні дієслова **may** та **could**. Наприклад: *Mobile operators may be obliged to restate their accounts to reflect changes in accounting rules or may switch items within the accounts (as happens, for example, when a network holding is put up for sale)* [13, с. 4].

Пророкування та прогноз є одними з найтиповіших функцій науково-технічних текстів монографій. В залежності від ступеня впевненості автора у реалізації майбутньої події використовуються такі модальні дієслова **will**, **could**, **might**. Наприклад: 1) *The confluence of these and other complementary advances will likely lead to a sustained and exponential growth of new knowledge and economic opportunity for the foreseeable future* [15, с. 2]; 2) *These early technologies are just the start, and we might soon be witnessing a personal robotics revolution* [12, с. 3].

При формулюванні висновків для наукового тексту характерно вживання дієслова **must** в значенні необхідності як епістемічного логічного умовиводу, що витікає з певних передумов. Наприклад: *Few people have seen an actual robot, so they must draw conclusions from the depictions of robots that they have seen* [12, с. 5].

2. Модальні слова (*perhaps, in fact, in truth, without doubt, of course, maybe*).

Модальні слова визначають як особливу лексико-граматичну категорію (частину мови), що виражає суб'єктивно-модальні значення – точку зору мовця на відношення мовлення до дійсності. Про достовірність викладеної інформації можна судити з вживання модальних слів та їх лексичних еквівалентів, які несуть у собі прагматичне значення припущення, сумніву, впевненості, аргументації [8, с. 91].

При аналізі наукових текстів монографій були виявлені наступні приклади вживання модальних слів: 1) **Of course**, *search engines can also “read” digital text and images that form website content more generally, so in a sense all digital information comes in both a human-readable and machine-readable form* [14, с. 9]; 2) **In fact**, *humans are often intentionally kept away from robots, as have been the norm with industrial automation for over 60 years* [12, с. 9];

3. Видочасові форми дієслова (*done, agreed, alleged, demanded*).

Наведемо приклади вживання цих дієслів у монографіях: 1) *In a digital landscape already biased in favor of software-driven giant firms, the substantial scale economies and network effects arising from big data and machine learning will favor even more the growing dominance of incumbent platforms* [15, с. 7]; 2) **Based** *on this analysis, we sketch the founding architectural principles and look at the emergence of different modes of governance and regulation* [11, с. 3].

4. Прислівники (*actually, necessarily, possibly, probably, surely, definitely, certainly, naturally, obviously, undoubtedly, likely*).

У текстах монографій була виявлена велика кількість прислівників зі значенням модальності. Наприклад: 1) *However, they certainly seem to have their own mental agency as they avoid each other and reconfigure the storage locations of items in the warehouse based on customer demand* [12, с. 9]; 2) *In practical terms, this probably means that we should legislate robots that the public will not anthropomorphize strongly ...* [12, с. 21].

5. Конструкції з прикметником (*it's doubtful that, it's clear that, it's apparent that, it's obvious that, it is possible that* та ін.).

Наприклад: 1) **It is possible** *that a greater number of Internet-related cases are effectively resolved at the jurisdictional stage and that courts do not get a chance to rule on substantive legal issues as often as they do in non-Internet cases involving multiple jurisdictions* [14, с. 7]; 2) **It is impossible** *for individuals to interact online without the assistance of one or more intermediaries* [14, с. 10].

На синтаксичному рівні модальність в англійськомовних монографіях з інформаційних технологій виражають переважно такі засоби:

1. Умовний спосіб (зокрема Conditionals): умови і критерії реальності припущення, можливість, ймовірність. Наприклад: 1) *We face even larger tasks if we are to craft a legal environment that, on the one hand, correctly balances the needs to encourage experimentation and investment in technology...* [12, с. xiii]; 2) *If cyberlaw is regarded as the law of the intermediated information exchange, some issues become more peripheral to the field than existing casebooks and syllabi would suggest* [14, с. 4];

2. Вставні фрази: невпевненість, сумнів, невизначеність. Наприклад: 1) *Another aspect of cyberspace regulation that has also taken up significant space in cyberlaw casebooks to date – and perhaps could now be relegated to a position of lesser importance – is the question of legislative competence of domestic governments to regulate online conduct* [14, с. 7]; 2) *While cyberlaw*

courses have become a staple in law school curricula, there is little consensus as to what the subject might – or should – entail [14, с. 1].

3. Граматичні емпатичні структури, такі як інверсія: впевненість, безпека заява. Наприклад: *It is the role of intermediaries that has become the central focus of much online conduct since the inception of Internet* [14, с.10].

Текстова модальність проявляється тоді, коли читач в змозі скласти своє уявлення про тематичне поле твору. Як зазначає Н.С. Валгіна, модальність тексту – це вираження в тексті відношення автора до повідомлюваного, його концепції, точки зору, позиції, його ціннісних орієнтацій, сформульованих заради повідомлення їх читачу. Способи вираження цього відношення і оцінки можуть бути різними, вибірковими для кожного автора, вони мотивовані і ціленаправлені. Загальна модальність як вираження відношення автора до повідомлюваного змушує сприймати текст не як суму окремих одиниць, а як цілісний твір. Таке сприйняття ґрунтується не на розгляді якостей окремих мовленнєвих одиниць, а на установленні їх функцій у складі цілого [3, с. 64].

Висновки. Отже, модальність науково-дослідницького тексту – це лексико-граматична репрезентація відношення автора до викладених в тексті знань. Для текстів англійськомовних монографій з інформаційних технологій характерними є об'єктивна та суб'єктивна модальності, що виражаються різноманітними засобами на лексичному, синтаксичному та текстовому рівнях. **Перспективи подальших досліджень** вбачаємо в детальному аналізі засобів вираження модальності на синтаксичному та текстовому рівнях, а також у з'ясуванні інших видів модальності, що притаманні англійськомовним монографіям.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Антипов И.В. Модальность научного текста как лингво-педагогическая проблема / И.В. Антипов // Вестник Тамбовского ун-та. Серия: Гуманитарные науки. – Тамбов: Тамбов. гос. ун-т, 2008. – С. 32 – 36.
2. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С. Ахманова. – 2-е изд., стереотип. – Москва: Едиториал, 2004. – 571 с.
3. Валгина Н.С. Теория текста: учеб. пособие / Н.С. Валгина. – Москва: Логос, 2003. – 280 с.
4. Войналович Л.П. Модальність як багатоаспектна лінгвістична категорія / Л.П. Войналович // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Серія: Філологічні науки. – 2013. – Кн.3. – С. 28 – 32.
5. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И.Р. Гальперин. – 4-е изд., стереотипное. – Москва: КомКнига, 2006. – 144 с.
6. Зайнуллин М.В. Модальность как функционально-семантическая категория / М.В. Зайнуллин. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1986. – 123 с.
7. Коневская Е.В. Категория модальности в английском языке / Е.В. Коневская // Вестник Сыктывкарского гос. ун. – Сыктывкар, 2011. – С. 26 – 30.
8. Конопляник Е.А. Особенности прагматики модальных слов / Е.А. Конопляник // Актуальные проблемы германистики, романистики и русистики: сборник материалов ежегодной Международной научной конференции, Екатеринбург, 4-5 февраля 2011. – Екатеринбург: Уральский гос. ун-т, 2011. – С. 90 – 93.
9. Мильруд Р.П., Антипов И.В. Типологические характеристики модальности в научно-исследовательском письменном тексте / Р.П. Мильруд, И.В. Антипов // Язык и культура. – №1 (5). – Томск: Томс. гос. ун-т, 2009. – С. 29 – 38.
10. Языкознание: большой энциклопедический словарь / глав. ред. В.Н. Ярцева. – 2-е изд. – М., 2000. – 668 с.
11. Brown, I. (ed.) (2013). Research Handbook on Governance of the Internet. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
12. Calo, R., Froomkin, A. M., Kerr, I. (eds.) (2016). Robot Law. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
13. Curwen, P., Whalley, J. (2014). Mobile Telecommunications Networks: Restructuring as a Response to a Challenging Environment. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
14. Lipton, J. (2015). Rethinking Cyberlaw: A New Vision for Internet Law. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
15. Olleros Xavier, F. (ed.) (2016). Research Handbook on Digital Transformations. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

REFERENCES

1. Antipov, I. V. (2008). Modalnost nauchnogo teksta kak lingvo-pedagogicheskaya problema // Vestnik Tambovskogo universteta. [Modality of a Scientific Text as a Linguistic-pedagogical Problem // Bulletin of the University of Tambov]. Tambov.
2. Ahmanova, O. S. (2004). Slovar lingvisticheskikh terminov. [Linguistic Vocabulary]. Moscow: Editorial.
3. Valgina, N. S. (2003). Teoriya teksta. [Text Theory]. Moskva: Logos.
4. Voynalovych, L. P. (2013). Modalnist yak bahatoaspektna katehoriia // Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykoly Hoholia]. [Modality as a Multidimensional Category // Proceedings [Mykola Gogol Nizhyn State University]. Nizhyn.

5. Galperin, I. R. (2006). *Tekst kak ob'ekt lingvisticheskogo isledovaniya*. [Text as an Object of Linguistic Research]. Moscow: KomKniga.
6. Zaynullin, M. V. (1986). *Modalnost kak funkcionalno-semanticheskaya kategoriya*. [Modality as a Functional Semantic Category]. Saratov: Izdatelstvo Saratovskogo universiteta.
7. Konyevskaya, E. V. (2011). *Kategoriya modalnosti v angliyskom yazyke* // Vestnik Syktyvkarskogo universiteta. [Modality Category in English // Bulletin of Syktyvkarsk University]. Syktyvkarsk.
8. Konoplyanik, E. A. (2011). *Osobennosti pragmatiki modalnyh slov* // Aktualnyye problemy germanistiki, romanistiki i rusistiki. [Peculiarities of Pragmatics of Modal Words // Actual Problems of Germanic, Romanic and Russian Studies]. Ekaterinburg.
9. Milrud, R. P., Antipov, I. V. (2009). *Tipologicheskiye harakteristiki modalnosti v nauchno-issledovatel'skom pismennom tekste* // Yazyk i kultura. [Typological Characteristics of Modality in a Written Research Text // Language and Culture]. Tomsk.
10. *Yazykoznaniye: bolshoy entsyklopedicheskiy slovar* (2000). [Linguistics: Big Encyclopedic Dictionary]. Moscow.
11. Brown, I. (ed.) (2013). *Research Handbook on Governance of the Internet*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
12. Calo, R., Froomkin, A. M., Kerr, I. (eds.) (2016). *Robot Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
13. Curwen, P., Whalley, J. (2014). *Mobile Telecommunications Networks: Restructuring as a Response to a Challenging Environment*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
14. Lipton, J. (2015). *Rethinking Cyberlaw: A New Vision for Internet Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
15. Olleros Xavier, F. (ed.) (2016). *Research Handbook on Digital Transformations*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ірина Козубська – кандидат філологічних наук, старший викладач Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Наукові інтереси: дослідження прагматики та семантики наукових творів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Iryna Kozubska – Candidate of Philological Sciences, Senior Lecturer at the National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute".

Scientific interests: studying the pragmatics and semantics of scientific texts.

УДК 811.112.2'81'37

BAHUVRIHI ALS SUBSTANTIVKOMPOSITA MIT SOMATISCHER KOMPONENTE IN DER DEUTSCHEN SPRACHE

Myroslava LYSAK (Kyiv, Ukraine)

e-mail: miri_lysak@ukr.net

ЛІСАК Мирослава. БАХУВРІХИ ЯК ІМЕННИКОВІ КОМПОЗИТИ З СОМАТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Роботу присвячено висвітленню ексцентричних іменникових композитів з соматичним компонентом в німецькій мові. Розглянуто теоретичні передумови дослідження бахуврхів як іменникових композитів, описано їх семантику, визначено основні ознаки та типи таких іменникових композитів, а також розроблено тематичну класифікацію бахуврхів з соматичним компонентом.

Ключові слова: іменниковий композит, соматичний компонент, бахуврхі, ексцентричні композити, посесивні композити, словотвір, складові А і Б.

LYSAK Myroslava. BAHUVRIHI AS COMPOUND NOUNS WITH SOMATIC COMPONENTS IN THE GERMAN LANGUAGE

This article is devoted to the exocentric somatic compound nouns in the German language. It discusses the theoretical premises of the study of bahuvrihi as exocentric compound nouns, describes the meaning of the somatic components, determines the basic characteristics and types of such compounds, and presents the thematic groups of bahuvrihi with somatic components. The thematic classification of the bahuvrihi under analysis includes the following groups: people, plants, animals and birds. In addition, bioscientific names in the thematic group of animals that are usually formed with the help of exocentric compounds were also examined. Bahuvrihi can also be transformed into a 'have-construction' in the German language. The possessive compound nouns are viewed upon as an independent type of compound nouns in the German language; or as a semantic subtype of the determinative compounds. Some possessive compound nouns can be replaced with derivatives on -er in the German language. In an exocentric compound noun, the B constituent does not reveal a generic term, therefore, it is not possible to determine the meaning of such a compound by the sum of meanings of their A and B constituents. The A constituent is often presented in the German language by an adjective, a noun or a verb, but the B constituent – only by a noun. This article considers the metaphorical rethinking of compounds, to which the personification of inanimate nature is attributed. The latter represents another typical manifestation of the anthropomorphic metaphor and is the reflection of an egocentric model of spatial orientation.

Keywords: compound nouns, somatic component, bahuvrihi, exocentric compound nouns, possessive compound nouns, word formation, A and B constituents.

1. Die Substantivkomposita in der deutschen Sprache werden schon seit Jahren in verschiedenen Fachgebieten der Linguistik untersucht (in den semantischen Studien zum